

PUUJALG JA RAUDJALG

Eesti tants segarühmale

Tantsu on loonud Maie Orav 1995. aastal, täiendanud 2001. aastal ja kirjeldanud 2002.a. suvel Rakveres.

Rahvamuusika: Väike-Maarja khk (taktimõõt 2/4) ja Rakvere khk (taktimõõt 3/4). Väike-Maarjast pärineb järgmine ülestähendus: tantsiti vana tantsu “Puujalg ja raudjalg”. Ringis liiguti päripäeva, üks põlv pandi maha, teine üles. Niimoodi korda mööda kiikusid, nigu lainetasid.

Sellest ülestähendusest sündis tantsu loomise idee. Tantsu alustavad tüdrukud ja lahkuvad lavalt siis, kui märkavad poisse tulemas. Poisid tantsivad omavahel seni, kuni tüdrukud tagasi tulevad. Paaristants on hoogne ja lustakas. Tantsitakse ka takkalaadi polkat, seda nii seesmise sära kui hea tantsutehnikaga.

PÕHISAMMUD

Taktimõõt 2/4

1. Hüplevpolka

2. Pöörlemine päkksammudega.

Takti vältel pööreldakse kahe päkksammuga täisring päripäeva.

3. Hüpakud kandastaku ja põlvetõstega

Takt 1. Takti vältel tehakse vasakul jalal kaks hüpakut. Esimese hüpaku ajal viiakse parema jalaga ette kandastakusse ja teise hüpaku ajal tõstetakse parema jala põlve ette (põlvetõste asend).

Takt 2. Korratakse eelmise takti tegevust.

Taktid 3-4. Kahe hüplevpolkaga pööreldakse paigal täisring päripäeva.

4. Takkalaadi polka

Lähteasend: paarilised kodarjoneel rinnati valsivõttes, tüdrukud seljaga ja poisid esipoolega ringi keskme suunas.

Taktid 1-2. Poisid teevad kaks korda harki-kokku hüppeid paigal. Tüdrukud aga teevad mõlema takti I osal vasakul jalal hüpaku ja heidavad parema jala ette ning takti III osal ummishüppe paigal. Tüdruku parem jalg on heitesammu ajal harkihüpet sooritava poisi jalgade vahel ees-all. Pöida ei sirutata.

Taktid 3-4. Välisjalaga alustades pööreldakse kahe hüplevpolkaga päripäeva ja

Puujalg ja raudjalg

liigutakse ringjoonel edasi vastupäeva.

Taktimõõt 3/4

5. Puujalg ja raudjalg

Takt 1. Takti I osal astutakse vasaku jalaga samm, takti II-III osal vajutakse parema jala põlvele, keharaskus viiakse parema jala säärele, vasak jalg on täisnurkselt ees.

Takt 2. Takti I-II osal tõustakse ja astutakse parem jalaga samm ette. Takti III osal on vasak jalg jõudnud ette põlvetõsteasendisse, pöid vaba.

Märkus: kui liikumist alustatakse parema jalaga, tantsitakse esimesena takti nr 2 tegevus ja siis alles takti nr 1 tegevus.

6. Hüpakud tugijalal ja labajalavalss

Lähteasend: paarilised kodarjooonel rinnati valsvõttes.

Taktid 1-3. Sisejalaga astutakse samm ja kaheksa hüpakuga sisejalal pööreldakse paigal kaks ringi päripäeva. Poiss viib vasaku jala ette-üles ja tüdruk parema jala sääretõsteasendisse poisi vasaku jala kohale. Näib, nagu poiss hoiaks oma vasaku jalaga tüdruku paremat jalga üleval.

Taktid 4-6. Välisjalaga alustades pööreldakse kolme labajalavalssisammuga päripäeva ja liigutakse ringjoonel edasi vastupäeva.

Takt 7. Kahe rõhksammuga võetakse lähteasend, paarilised kodarjooonel rinnati.

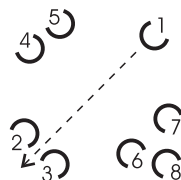
TANTSU KIRJELDUS

ITUUR

Taktimõõt 2/4

OSAVÕTJAD: 8 tüdrukut

LÄHTEASEND: tüdrukud on mõtteliselt nummerdatud ja paiknevad lava nurkades (Jn 1). Käed on puusal. Tantsimist alustatakse parema jalaga.

Jn. 1

A-OSA (taktid 1-16)

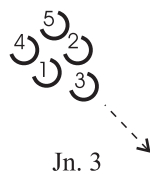
Taktid 1-2. Tantsu alustab tüdruk nr 1 ja liigub kahe hüplevpolkaga lava eesmise vasakpoolse nurga suunas.

Taktid 3-4. Tüdruk nr 1 jätkab liikumist samas suunas päkksammudega pööreldes. 4. takti lõpuks on ta tantsinud lava eesmise vasakpoolse nurgas seisvate tüdrukute vahelt läbi ja lõpetanud pöörlemise esipoolega lava tagumise parempoolse nurga suunas (Jn 1).

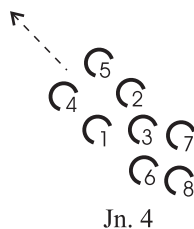
Taktid 5-8. Eelmise nelja takti tegevusega liiguvad tüdrukud nr 1,2,3 lava keskele (Jn 2).

Taktid 9-12. Taktide 1-4 tegevusega liiguvad tüdrukud nr 1, 2, 3, 4, 5 lava eesmise parempoolse nurga suunas (Jn3).

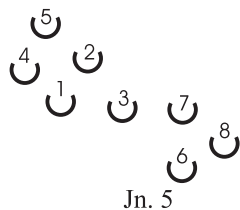

Taktid 13-16. Eelmise nelja takti tegevusega liiguvad kõik tüdrukud lava tagumise vasakpoolse nurga suunas (Jn4).

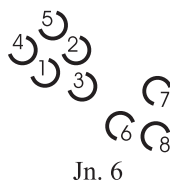

B-OSA (taktid 1-16)

Taktid 1-4. Kõik tüdrukud tantsivad kahe hüplevpolkaga otse ja päkksammuga pööreldes pealtvaatajate poole. Diagonaalasend säilib ja 4. takti lõppedes ollakse seljaga pealtvaatajate poole (Jn 5).

Taktid 5-8. Korratakse eelmise nelja takti tegevust ja liigutakse lava tagakülje suunas. 8. takti lõppedes ollakse diagonaalil vastamisi. Tüdrukud nr 1, 2, 3, 4, 5 on esipoolega lava eesmise parempoolse nurga suunas ja tüdrukud nr 6, 7, 8 esipoolega lava tagumise vasakpoolse nurga suunas (Jn 6).

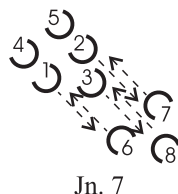

Taktid 9-12. Tüdrukud nr 6, 7, 8 tantsivad põhisammu nr 3. Ülejäänud tüdrukud seisavad paigal.

Taktid 13-16. Tüdrukud nr 1, 2, 3, 4, 5 tantsivad põhisammu nr 3, kuid ette kandastakusse viiakse vasak jalg ning pööre on vastupäeva. Tüdrukud nr 6, 7, 8 seisavad paigal.

C-OSA (taktid 1-16)

Taktid 1-4. Tüdrukud vahetavad kahe hüplevpolka otse liikudes ja päkksammudega pööreldes kohad, möödumine paremalt. 4. takti lõpuks jäädakse seljaga liikumissuunda (Jn 7).

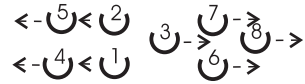
Puujalg ja raudjalg

Taktid 5-8. Korratakse eelmise nelja takti tegevust ja tantsitakse oma kohale tagasi. 8. takti lõpuks ollakse esipoolega pealtvaatajate poole (Jn 8).

Taktid 9-12. Tantsitakse põhisammu nr 3.

Taktid 13-14. Tantsitakse põhisammu nr 3 taktide 1-2 tegevust, kuid nüüd viiakse kandastakusse vasak jalg.

Taktid 15-16. Hoogsate jooksusammudega liigutakse lava külgedele ja lahkutakse lavalt. Käed vabalt all (Jn 8).

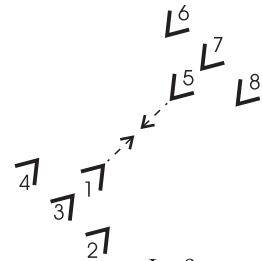
Jn. 8

II TUUR

Taktimõõt 3/4

OSAVÕTJAD: 8 poissi

LÄHTEASEND: poisid on mõtteliselt nummerdatud ja paiknevad lava eesmisel vasakpoolses nurgas ning lava tagumises parempoolses nurgas (Jn 9). Käed puusal.

Jn. 9

A-OSA (taktid 17-38)

Tantsivad poisid nr 1 ja 5

Taktid 17-24. Tantsitakse põhisammu nr 5. Poiss nr 1 alustab vasaku ja poiss nr 5 parema jalaga. Põlvele laskumine ja tõusmine toimub eri aegadel. Tegevuse lõppedes ollakse lava keskel parem-küljети (Jn 10).

Taktid 25-27. Vasaku jalaga astutakse samm ja parem jalg viiakse ette põlvetõsteasendisse. Kaheksa hüpakuga pööreldakse päripäeva. Paremate küünarnukkidega togitakse teineteist nagu soovides paarilist tasakaalust välja viia.

Taktid 28-30. Parema jalaga alustades jätkatakse kolme labajalavalsisammuga päripäeva liikumist. Küünarnukid on paigal, ainult vaatega jälgitakse teineteist.

Takt 31. Kahe rõhksammuga (vasak-parem) sooritatakse pool pööre päripäeva ja jäädakse vasak-küljети (Jn 11).

Taktid 32-34. Paarilised võtavad vasakute jalgade põlve-konks-võtte ja paremal jalal hüpatel pööreldakse vastupäeva. Ülakeha kallutatakse paremale, käed jäävad puusale. Pöörlemine on hoogne ja hüpak toimub igal taktiosal.

Taktid 35-37. Tantsuvõtte vallandub ja poisid jätkavad vastupäeva liikumist kolme labajalavalsisammuga.

Jn. 10

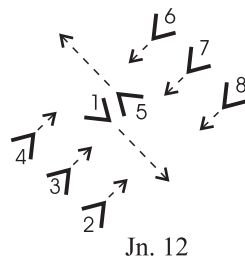

Jn. 11

Takt 38. Kahe rõhksammuga (parem-vasak) võetakse liikumissuund lava nurkade poole (Jn 12).

B-OSA (taktid 17-38)

Taktid 17-24. Korratakse II tuuri A-osa samade taktide tegevust. Poisid nr 1, 2, 3, 4 alustavad liikumist vasaku ja poisid nr 5, 6, 7, 8 parema jalaga (Jn 12). Soolot tantsinud poisid liiguvad lava nurkade suunas ja tegevuse lõppedes sooritavad poolpöörde pealtvaatajate poolt läbi ning jäädes esipoolega lava keskmee suunda laskuvad vabale põlvele.

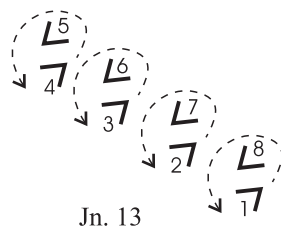
Taktid 25-27. Keskel olevad poisid tantsivad paarikaupa A-osa samade taktide tegevust. Poisid nr 1 ja 5 jälgivad nende tantsu.

Taktid 28-30. Keskel olevad paarid tantsivad A-osa samade taktide tegevust. Soolot tantsinud poisid liiguvad 30. taktil kolm kõnnisammuga diagonaalil olevate poiste juurde.

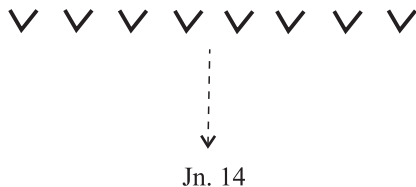
Takt 31. Kahe rõhksammuga sooritatakse poolpööre päripäeva, poisid on vasakküljeti uue paarilisega (Jn 13).

Taktid 32-34. Tantsitakse A-osa samade taktide tegevust. Pöörlemise hoog sõltub poiste tantsutehnilistest omadustest.

Taktid 35-37. Tantsuvõtte vallandub ja poisid jätkavad vastupäeva liikumist kolme labajalavalsisammuga. Ühtlasi moodustatakse diagonaalset viirg. Vasakpoolsed paarid liiguvad pealtvaatajate poole ja parempoolsed paari lava tagakülje suunas.

Takt 38. Kahe rõhksammuga lõpetatakse liikumine viirus esipoolega pealtvaatajate poole (Jn 14).

C-OSA (taktid 17-38)

Taktid 17-24. Vasaku jalaga alustades liigutakse viirus põhisammuga nr 5 pealtvaatajate poole (Jn 14).

Taktid 25-27. Vasaku jalaga astutakse samm ette ja parem jalg viiakse ette põlvetooste asendisse. Hüpakutega vasakul jalal taganeb viirg selg ees lava tagakülje suunas.

Puujalg ja raudjalg

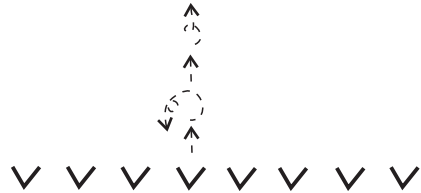
Taktid 28-30. Kolme labajalavalsisammuga pööreldakse paigal vastupäeva. Esimene samm (parema jalaga) on pealtvaatajate poole, teine lava tagakülje suunas ja kolmas uuesti pealtvaatajate poole.

Takt 31. Kahe rõhksammuga (vasak- parem) sooritatakse täispööre vastupäeva (Jn 15).

Taktid 32-34. Korratakse taktide 25-27 tegevust, taganedes lava tagaküljele.

Taktid 35-37. Korratakse taktide 28-30 tegevust.

Takt 38. Kahe rõhksammuga sooritatakse nüüd ainult poolpööre vastupäeva ja jäädakse seljaga pealtvaatajate poole.

Jn. 15

IIITUUR

Taktimõõt 2/4

OSAVÕTJAD: 8 tantsupaari

LÄHTEASEND: poisid viiruna lava tagaküljel, selg pealtvaatajate poole. Tüdrukud lava külgedel.

A-OSA (taktid 1-16)

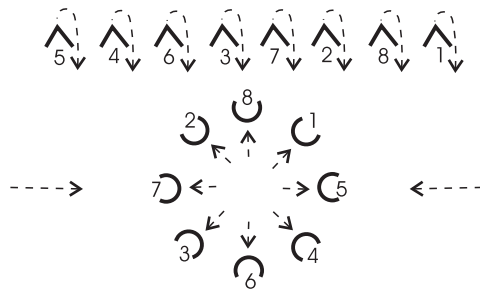
Taktid 1-4. Tüdrukud jooksevad vabalt lava keskele kokku ja paiknevad läbiseigi joonisel 16 näidatud kohtadel (tüdrukul on paarilisega sama number). Poiste numbrid on samad, mis tantsu alustades.

Taktid 5-6. Tüdrukud taganevad mööda kodarjoont kahe hüplevpolkasammuga (ring avardub) ja asetavad käed puusale.

Taktid 7-8. Tüdrukud pöörlevad kahe hüplevpolkasammuga paigal päripäeva. Poisid pöörduvad järgemööda (igal taktil üks) päripäeva tüdrukute poole ja jälgivad nende tantsimist. Poolpööret alustab poiss nr 1., koos poolpöördega viiakse käed vabalt alla.

Taktid 9-12. Tüdrukud alustavad parema jalaga ja tantsivad põhisammu nr 3.

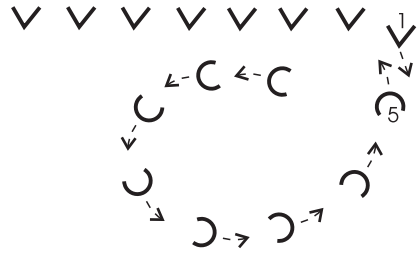
Taktid 13-16. Tüdrukud alustavad nüüd vasaku jalaga ja tantsivad põhisammu nr 3 (pöörded on vastupäeva). 16.takti lõpuks ollakse ringjoonel esipoolega vastupäeva. Poisid seisavad paigal.

Jn. 16

B-OSA (taktid 1-16)

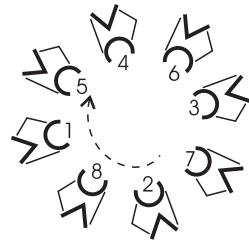
Taktid 1-2. Tüdrukud alustavad parema jalaga kandastakuid paigal (põhisamm nr 3). Erandiks on tüdruk nr 5, kes kandastakute ajal ühendab poisiga nr 1 paremad käed poolpüstvõttes ja alustab põimumist. Poiss nr 1 tantsib kandastakuid parema jalaga (Jn 17). Vasak käsi asetataksepuusale.

Jn. 17

Taktid 3-4. Tüdrukud liiguvad hüplevpolkaga ringjoonel vastupäeva. Tüdruk nr 5 ja poiss nr 8 ning tüdruk nr 4 ja poiss nr 1 ühendavad vasakud käed poolsangvõttes ning mööduvad paarilisest kahe hüplevpolkaga paremalt.

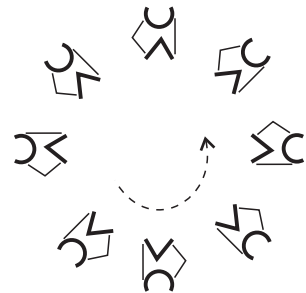
Taktid 5-16. Korratakse taktide 1-4 tegevust veel kolm korda, kuni kõik on põimudes kohtunud oma paarilisega. Poisid alustavad tantsimist alles siis, kui tüdruk ulatab käe poolsangvõtteks. Põimumise lõppedes ollakse kodarjoonel rinnati, tüdrukud seljaga ja poisid esipoolega ringi keskme suunas (Jn 18).

Jn. 18

C-OSA (taktid 1-16)

Taktid 1-4. Paarilised valsivõttes. Tantsitakse põhisammu nr 4. Takkalaadi polkaga toimub pöörlemine päripäeva ja liikumine ringjoonel ka päripäeva.

Jn. 19

Taktid 5-8. Korratakse taktide 1-4 tegevust, kuid viimase polkaga tehakse täispööre ja paarilised jäävad kodarjoonele rinnati nii, et tüdrukud on esipoolega ja poisid seljaga ringi keskme suunas. (Jn 19).

Taktid 9-12. Tantsitakse põhisammu nr 4, kuid nüüd on tegevused vahetunud. Tüdrukud teevad harki-kokku hüppeid ja poisid vasaku jala heiteid koos ummishüpetega. Hüplevpolkaga pööreldakse vastupäeva ja ringjoonel liikumine on ka vastupäeva.

Taktid 13-16. Korratakse taktide 9-12 tegevust ja 16. takti lõpus on paarilised kodarjoonel kõrvuti valsivõttes.

IV TUUR

Taktimõõt 3/4

A-OSA (taktid 17-38)

Takt 17. Välisjalaga alustades tantsitakse põhisammu nr 5. Poisid laskuvad põlvele ja tüdrukud viivad vasaku jala põlvetõsteasendisse.

Takt 18. Sisejalaga alustades tantsitakse põhisammu nr 5. Poisid viivad vasaku jala põlvetõsteasendisse ja tüdrukud laskuvad põlvele. Valsivõtte säilib, kuid ülakehast kallutatakse veidi paarilise poole.

Taktid 19-24. Korratakse veel kolm korda taktide 17-18 tegevust, mis lõpetatakse ummisseisus.

Taktid 25-31. Paarilised on kodarjoonel rinnati valsivõttes. Tantsitakse põhisammu nr 6.

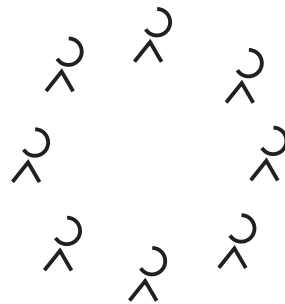
Taktid 32-38. Korratakse taktide 25-31 tegevust.

B-OSA (taktid 17-24)

LÕPETUS

Taktid 17-24. Paarilised on valsivõttes. Tantsitakse põhisammu nr 5 paarispöörlemisega päripäeva, liikudes ringjoonel edasi vastupäeva. Pöörlemine toimub sujuvalt, iga taktiga tehakse poolpööre ja laskutakse kordamööda põlvele.

17. taktil astub poiss vasaku jalaga pika sammu ette ja laskub paremale põlvele nii, et esipool jääb ringi keskme suunda. Püsti olev tüdruk toetub ühendatud väliskätele, et paremini ühel jalal seista. 23. taktil jäävad poisid paremale põlvele seljaga pealtvaatajate poole. 24. taktil vallandatakse sisekäed ja tüdruk astub vasaku jalaga sammu ette tehes seejuures poolpöörde päripäeva ning istub poisi vasakule põlvele (Jn 20). Väliskäed jäävad ühendatuks ja sisekäed ühendatakse uuesti ees, tüdruku vöökohta kõrgusel.

Jn. 20

PUUJALG JA RAUDJALG

POLKA - Väike-Maarja khk.

Musical notation for the first piece, 'Puujalg ja Raudjalg' (Polka - Väike-Maarja khk.). The piece is in G major (one sharp) and 2/4 time. It begins with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The first measure is a whole note chord of G4, B4, and D5. The second measure is a whole note chord of G4, B4, and D5. The first staff (A) contains measures 1-8. Measure 1 has a first ending bracket over measures 1-2 (notes G4, A4) and a second ending bracket over measures 3-4 (notes G4, A4). Measure 2 has a first ending bracket over measures 5-6 (notes B4, C5) and a second ending bracket over measures 7-8 (notes B4, C5). The second staff (B) contains measures 9-16. Measure 9 has a first ending bracket over measures 9-10 (notes D5, E5) and a second ending bracket over measures 11-12 (notes D5, E5). Measure 10 has a first ending bracket over measures 13-14 (notes F#5, G5) and a second ending bracket over measures 15-16 (notes F#5, G5). The piece ends with a double bar line and a repeat sign.

VIRU VALTS - Rakvere khk.

Musical notation for the second piece, 'Viru Valts' (Rakvere khk.). The piece is in G major (one sharp) and 3/4 time. It begins with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The first staff (A) contains measures 17-24. Measure 17 has a first ending bracket over measures 17-18 (notes G4, A4) and a second ending bracket over measures 19-20 (notes G4, A4). Measure 18 has a first ending bracket over measures 21-22 (notes B4, C5) and a second ending bracket over measures 23-24 (notes B4, C5). The second staff (B) contains measures 25-35. Measure 25 has a first ending bracket over measures 25-26 (notes D5, E5) and a second ending bracket over measures 27-28 (notes D5, E5). Measure 26 has a first ending bracket over measures 29-30 (notes F#5, G5) and a second ending bracket over measures 31-32 (notes F#5, G5). Measure 27 has a first ending bracket over measures 33-34 (notes G5, A5) and a second ending bracket over measures 35-36 (notes G5, A5). The third staff contains measures 37-38. Measure 37 has a first ending bracket over measures 37-38 (notes B5, C6) and a second ending bracket over measures 39-40 (notes B5, C6). The piece ends with a double bar line and a repeat sign.